

University of Groningen

Effectief basisonderwijs voor allochtone leerlingen

Weide, Marga Geerte

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:

1995

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Weide, M. G. (1995). *Effectief basisonderwijs voor allochtone leerlingen*. [, Rijksuniversiteit Groningen]. s.n.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Effectief basisonderwijs voor allochtone leerlingen

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Weide, Marga Geerte

Effectief basisonderwijs voor allochtone leerlingen / Marga Geerte Weide. - Groningen : GION, Gronings Instituut voor Onderzoek van Onderwijs, Opvoeding en Ontwikkeling, Rijksuniversiteit Groningen. - (Monografieën onderwijsonderzoek ; 24)
Proefschrift Rijksuniversiteit Groningen. - Met lit.opg. - Met een samenvatting in het Engels.
ISBN 90-6690-402-X geb.
Trefw.: buitenlandse kinderen ; basisonderwijs / basisonderwijs ; effectiviteit

Dit onderzoek werd mede mogelijk gemaakt door subsidies van het Instituut voor Onderzoek van Onderwijs (SVO) te Den Haag (SVO-projecten 8075 en 8113).

- (c) 1995. GION, Gronings Instituut voor Onderzoek van Onderwijs, Opvoeding en Ontwikkeling, Rijksuniversiteit Groningen.

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission of the Director of the Institute.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Directeur van het Instituut.

RIJKSUNIVERSITEIT GRONINGEN

**EFFECTIEF BASISONDERWIJS
VOOR ALLOCHTONE LEERLINGEN**

Proefschrift

ter verkrijging van het doctoraat in de
Psychologische, Pedagogische en Sociologische Wetenschappen
aan de Rijksuniversiteit Groningen
op gezag van de
Rector Magnificus Dr. F. van der Woude
in het openbaar te verdedigen op
donderdag 28 september 1995
des namiddags te 1.15 uur precies

door

Marga Geerte Weide

geboren op 15 oktober 1955
te Apeldoorn

Promotores: Prof. dr. B.P.M. Creemers
Prof. dr. G.W. Meijnen

Referent: Dr. M.P.C. van der Werf

Voor Chris en Sebas

Samenstelling promotiecommissie:

Prof. dr. J.L. Peschar

Prof. dr. J. Scheerens

Prof. dr. J.H. Slavenburg

VOORWOORD

Aan dit proefschrift heeft een aantal mensen - ieder op zijn/haar eigen wijze - een significante bijdrage geleverd:

- Bert Creemers, die als eerste promotor vanaf het begin bij het proefschrift betrokken was en wiens invloed uiteindelijk groter is gebleken dan hij waarschijnlijk zelf voor mogelijk heeft gehouden;
- Wim Meijnen, mijn tweede promotor, wiens kritische opmerkingen bij een eerdere versie van dit proefschrift tot een volledig andere, en achteraf gezien betere, opzet hebben geleid;
- Greetje van der Werf, mijn begeleider en referent, die mij tijdens het schrijven van dit proefschrift altijd met raad en daad heeft bijgestaan en mij geholpen heeft bij het maken van keuzes;
- Gerry Reezigt en Anja Knuver, die steeds bereid waren delen van eerdere versies van dit proefschrift van kritisch commentaar te voorzien.

Verder bedank ik mijn familieleden, vrienden en ex-collega's van het RION en COWOG voor hun belangstelling en steun.

Groningen, juli 1993
Marga Weide

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING EN PROBLEEMSTELLING	1
1.1	Inleiding	1
1.2	Onderwijs voor allochtone leerlingen	2
1.3	Uitwerking probleemstelling	6
1.4	Opbouw van het proefschrift	9
2.	THEORETISCH KADER	11
2.1	Inleiding	11
2.2	Onderwijs en het leren op school	11
2.2.1	Achtergrond van de leerling	12
2.2.2	Onderwijsleersituatie in de klas	15
2.2.3	Beleid en organisatie van de school	22
2.2.4	Schoolbeleid en onderwijspraktijk	26
2.3	Specifiek onderwijs voor allochtone leerlingen	27
2.3.1	Tweede-taalverwerving	28
2.3.2	Onderwijs voor tweede-taalleerders	32
2.3.3	Schoolbeleid en onderwijspraktijk	42
2.4	Onderzoeksmodel en onderzoeksvragen	43
2.4.1	Algemeen onderzoeksmodel	43
2.4.2	Specifiek onderwijsmodel	45
2.4.3	Combinatie van algemene en specifieke kenmerken	47
3.	METHODE	49
3.1	Inleiding	49
3.2	Onderzoeksgroep	49
3.2.1	Onderzoeksontwerp OVB-evaluatie	49
3.2.2	Selectie onderzoeksgroep	51
3.2.3	Representativiteit	53
3.3	Instrumenten	55
3.3.1	Leerlingkenmerken	55
3.3.2	Algemene klas- en schoolkenmerken	59
3.3.3	Specifieke onderwijskenmerken voor allochtone leerlingen	67
3.4	Analyses	70
3.4.1	Analysestrategie	70
3.4.2	Ontbrekende gegevens	75

4.	BESCHRIJVING ONDERZOEKSGROEP	77
4.1	Inleiding	77
4.2	Leerlingen	77
4.3	Onderwijsleersituatie in de klas	79
4.4	Beleid en organisatie van de school	83
4.5	Specifiek onderwijs voor allochtone leerlingen	86
4.6	Conclusies	88
5.	EFFECTEN VAN ONDERWIJSKENMERKEN	91
5.1	Inleiding	91
5.2	Het algemene onderzoeksmodel: verschillen in kwaliteit	91
5.3	Het specifieke onderwijsmodel: verschillen in compenserend vermogen	98
5.4	Conclusies	101
6.	TYPERING VAN EFFECTIEVE SCHOLEN	105
6.1	Inleiding	105
6.2	Hoog-, gemiddeld- en laag-effectieve scholen: een vergelijking op algemene en specifieke onderwijskenmerken	105
6.3	Stabiele hoog- en laag-effectieve scholen: een beschrijving	110
6.4	Conclusies	114
7.	CONCLUSIES EN DISCUSSIE	117
7.1	Inleiding	117
7.2	Samenvatting van de onderzoeksresultaten	117
7.3	Betekenis van de onderzoeksresultaten	119
	7.3.1 Het algemene model	120
	7.3.2 Het specifieke model	124
	7.3.3 Combinaties van algemene en specifieke kenmerken	127
7.4	Resultaten in breder perspectief	129
7.5	Nieuw onderzoek	136
	SUMMARY	139
	LITERATUUR	145
	BIJLAGEN	